

Erol, E. ve Tüzel, E. (2015). Türkiye’de eğitim yönetimi teftişi planlaması ve ekonomisi anabilim dalı doktora programlarında tamamlanan tezlerin eğitim sosyolojisi kapsamında değerlendirilmesi, *Sosyoloji Dergisi*, 3. Dizi, 30. Sayı, 2015/1, 297-316.

Türkiye’de Eğitim Yönetimi Teftişi Planlaması ve Ekonomisi Anabilim Dalı Doktora Programlarında Tamamlanan Tezlerin Eğitim Sosyolojisi Kapsamında Değerlendirilmesi*

Evrım Erol** ve Emel Tüzel***

Özet: Bu çalışmada Türkiye’de Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi Ana Bilim Dalı (EYTPE) doktora programlarında 1986-2010 yılları arasında tamamlanan tezlerin eğitim sosyolojisi kapsamında değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Çalışmanın Türkiye’de eğitim sosyolojisi ile eğitim yönetimi ilişkisini ortaya koyması; eğitim yöneticilerinin toplumbilimsel araştırmalardaki yerinin belirlenmesi ve Türkiye’deki sosyoloji bölümleri dışındaki fakülte ve enstitülerde yapılmış doktora düzeyindeki eğitim sosyolojisi tezlerinin tespit edilebilmesi açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

Nitel araştırma yöntemlerine göre yapılandırılmış olan çalışmada, “doküman analizi” tekniği kullanılmıştır. Verilerin elde edilmesinde, Ulusal Tez Merkezi’nde kaydı bulunan EYTPE programlarında tamamlanan doktora tezlerinin listesi çıkarılmış; araştırmacılar tarafından belirlenen kriterlere göre eğitim sosyolojisiyle ilgili olanlar seçilmiş; elektronik ortamda tam ve özet metinlerine ulaşılabilen tezler araştırmacılar tarafından düzenlenen inceleme formları aracılığıyla araştırma konusu, araştırma modeli, başlık, amaç, alt amaçlar, ölçme aracı, veri toplama türü, evren, örneklem, veri analiz yöntemi, sonuç ve öneriler açısından sınıflandırılarak, frekans (f) ve yüzde (%) değerleri hesaplanarak analiz edilmiştir.

Anahtar sözcükler: Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi ABD, eğitim sosyolojisi, doktora tezleri.

Abstract: The purpose of this study is to analyze the theses completed between 1986-2010 in the field of Educational Administration, Inspection, Planning and Economy Program within the educational sociology context. The significance of this study is considered to demonstrate the relationship between educational management and educational sociology and determining the role of the education managers in sociological research in Turkey. It can also be said that the study will be helpful to identify the PhD thesis which has been completed at the departments other than the sociology departments in the faculties or graduate schools in Turkey.

In this study, qualitative research methods were conducted. Specifically, document analysis technique, which was expressed as the systematic examination of existing records and documents, was used as the source of data. The process for obtaining data can be summarized as follow: In the first step, all the PhD theses in the archive of National Thesis Center, which were completed in the field of Educational Administration, Inspection, Planning and Economy Program, were listed. In the second step, these theses were classified as in the field of educational sociology, according to the criteria set by the researchers. In the last step, the accessed full texts and summaries of electronically stored theses were classified in terms of research subject, design of study, title, purpose, research questions, data collection instruments, data analysis, population, sample, method of data analysis, conclusion and recommendations by the “Thesis Review Form” and “Thesis Summary Review Form” prepared by researchers. The frequencies (f) and percentages (%) were calculated to analyze the gathered data.

Key words: Educational Administration, Inspection, Planning and Economy Program, PhD thesis, educational sociology.

* Bu araştırmanın özet metni Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesinin düzenlediği 1. Uluslararası Eğitim Sosyolojisi Sempozyumunda sözlü bildiri olarak sunulmuştur. (10/11 Mayıs 2012 Ankara)

** Yrd. Doç. Dr., Dumlupınar Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi ABD., evrim.erol@dpu.edu.tr

*** Yrd. Doç. Dr., Gaziosmanpaşa Üniversitesi, emel.tuzel@gop.edu.tr

1. GİRİŞ

Lisansüstü eğitim, lisansüstü derecelere götüren, gelişen toplumun ihtiyaçlarını karşılayacak bilim adamı ve öğretim elemanı yetiştirmeyi amaç edinen ve yapılan araştırmalar yoluyla bilime ve bilgiye katkıda bulunan eğitim faaliyetleri olarak tanımlanır (Varış, 1972: 51). Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği, 18-a maddesi ile doktora programının amacı, öğrenciye bağımsız araştırma yapma bilimsel olayları geniş ve derin bir bakış açısı ile irdeleyerek yorum yapma ve yeni sentezlere ulaşmak için gerekli adımları belirleme yeteneği kazandırmak olarak tanımlanmakta ve doktora çalışması sonunda hazırlanacak tezin ise;

1) Bilime yenilik getirme,

2) Yeni bir bilimsel yöntem geliştirme,

3) Bilinen bir yöntemi yeni bir alana uygulama, niteliklerinden birini yerine getirmesi gerektiği belirtilmektedir. (YÖK, Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği, madde 18-a, 1996).

Eğitim yönetimiyle ilgili çağdaş tartışmalarında değişimin merkezi olarak görülen okulların öğrenen örgütler olarak görülmesi öğretim ve değişim lideri olarak okul yöneticisinin konumunu daha önemli kılmaktadır. Okulun ve eğitimin doğası gereği, eğitim yönetimiyle ilgili çalışma ve araştırmaların, sosyal, politik, kültürel ve ekonomik bir bağlama yerleştirilmesi gerekmektedir (Turan ve Şişman, 2000: 74).

Türkiye’de eğitim yönetimi alanına ait kuramsal bilgilerin genellikle lisansüstü eğitim düzeyinde açılmış olan programlarla verilmesi sonucunda, bu programların kapsamalarının alanı derinlemesine anlamaya çalışan bir çerçevede içinde bulunduğu bahsedilebilir. Ancak bu tutumun, eğitim yönetimi çalışma alanına kuramsal temel sağlayan “felsefe, psikoloji, antropoloji, sosyoloji ve dilbilim” gibi diğer sosyal bilimlere yabancılaşmaya ve çok disiplinli bir bakış açısından uzak kalmaya neden olduğu belirtilmekle birlikte, (Beycioğlu ve Dönmez, 2006: 330). Türkiye’nin 21. yüzyıla girerken sosyal, ekonomik, siyasî ve eğitim alanlarında bir dizi sorunla karşı karşıya olduğu görülmektedir. Bu nedenle eğitim yönetimi alanını konumlandırırken eğitimin işlevlerinin de göz önünde bulundurulması, eğitim yöneticilerinin ise, eğitim yönetimi konularına ilişkin mevcut sorunları anlayıp, yorumlayarak çözümler getirebilecek yeterliliklere sahip olarak yetiştirilmesi oldukça önemlidir. Eğitim yönetimi alanının ve eğitim yöneticisinin karşı karşıya olduğu sorunları ise, toplumun genel sorunlarından ayrı ele almak ve çözebilmek mümkün görülmemektedir (Şişman ve Turan, 2004: 23). Bu anlamda lisansüstü düzeyde eğitim verilen Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi Ana Bilim Dalı’nda hazırlanan doktora tezlerinden, eğitim alanının toplumsal sorunları

na ışık tutmak ve çözüm önerileri sunmak işlevlerini de yerine getirir nitelikte olması beklenmektedir.

Türkiye'de Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi Ana Bilim Dalı (EYTPE) doktora programlarında 1986-2011 yılları arasında tamamlanmış olan tezlerin eğitim sosyolojisi kapsamında değerlendirildiği bu çalışmanın, Türkiye'de eğitim sosyolojisi ile eğitim yönetimi ilişkisini ortaya koyması ve eğitim yöneticilerinin toplumbilimsel araştırmalardaki yerinin belirlenmesi açısından önemli olduğu düşünülmektedir. Ayrıca yapılan çalışmanın Türkiye'deki sosyoloji bölümleri dışındaki fakülte ve enstitülerde yapılmış olan doktora düzeyindeki eğitim sosyolojisi tezlerinin tespit edilmesine yardımcı rolünden de bahsedilebilir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, Türkiye'de Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi Ana Bilim Dalı (EYTPE) doktora programlarında 1986-2011 yılları arasında tamamlanmış olan tezlerin eğitim sosyolojisi kapsamında değerlendirilmesidir. Değerlendirme, eğitim yöneticilerinin ve alan akademisyenlerinin eğitim sosyolojisi kapsamında değerlendirilen tezlerinde daha çok hangi konular üzerinde yoğunlaştıklarını; başlık ve amaçların açıklığını; araştırma modeli, yöntemi, evren ve örnekleme, veri toplama araçları, veri toplama türü ve veri analizi yöntemlerinden daha çok hangilerini tercih ettiklerini ve ortaya koyulan sonuç ve öneriler kısımlarının incelenmesi sonucunda, eğitim yönetiminin sosyolojik konulara eğilimi ve kullandığı metodolojik yöntem seçiminin daha çok hangi yönde olduğu kapsamında yapılmıştır. Araştırma kapsamında yanıt aranan sorular:

Eğitim sosyolojisi kapsamındaki EYTPE doktora tezlerinde;

1. Hangi konular daha çok ele alınmıştır?
2. Hangi araştırma modelleri tercih edilmiştir?
3. Doktora tezi başlıklarının amaca uygunluğu nedir?
4. Amaç ve alt amaçlar ortaya koyulmuş mudur?
5. Hangi araştırma yöntemleri tercih edilmiştir?
6. Tercih edilen veri toplama araç türleri nedir?
7. Tercih edilen veri toplama araçlarının geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarına yer verilmiş midir?
8. Evren ve örneklem seçiminin özellikleri nelerdir?
9. Hangi veri analizi yöntemleri kullanılmıştır?
10. Sonuç ve öneriler kısımları yer almakta mıdır? olarak belirlenmiştir.

2. YÖNTEM

Araştırma, tarama modelindedir. Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır (Karasar, 2004: 67). Nitel araştırma yöntemlerine göre yapılandırılmış olan araştırmada, verilerin analizinde var olan kayıt ve belgelerin veri kaynağı olarak sistemli şekilde incelenmesi şeklinde ifade edilen “doküman analizi” tekniği kullanılmıştır.

Verilerin elde edilmesinde;

1. Aşamada; Ulusal Tez Merkezi’nde kaydı bulunan Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi programlarında tamamlanan doktora tezlerinin listesi çıkarılmıştır. Alanda tamamlanmış olan 340 tezin künye bilgileri ve özet metinlerinin yer aldığı bir değerlendirme formu oluşturulmuştur.

2. Aşamada; Ergün (1995: 45) ve Tezcan (1993: 69) tarafından yapılan sınıflamalar ve içerikler esas alınarak, eğitim sosyolojisi kapsamında değerlendirilebilecek konu başlıkları ve içerikleri belirlenmiş, tezlerin künye bilgileri ve özet metinleri ise belirlenen bu konu başlıkları doğrultusunda incelenmiştir. Bu konu başlıkları: 1. Birey, sosyalleşme ve eğitim: Bu kapsamda bireyin sosyo-kültürel özellikleri, aile yapısı, normları ve değerleri gibi farklı sosyo-kültürel özellikleri ile eğitim ilişkisinin ele alındığı tezler incelenmiştir. 2. Okulun toplumsal görevi: Eğitimin ekonomik görevleri, eğitim politikaları, toplumsal değişim aracı olarak eğitimin işlevi gibi konuları kapsayan tezleri içermektedir. 3. Okulun toplumu bütünleştirme ve meşrulaştırma görevi: eğitim-sanayi ilişkileri, okul-meslek ilişkileri eşitsizlikler ve demokrasi gibi kavramları içeren tezler bu başlık altında ele alınmıştır. 4. Okulun sosyal yapısı: Okul-aile ilişkileri, okul kültürü ve ikliminin toplumsal özelliklerle ilişkileri gibi konuları ele alan tezler bu başlık altında ele alınmıştır. 5. Sosyal yapı ve sosyal hareketlilik: Toplumsal tabakaların, toplumsal yapının unsurlarının, ekonomik sınıfların eğitime etkilerini ele alan tezler bu başlıkta değerlendirilmiştir. 6. Diğer: İlk beş madde kapsamında değerlendirilmeyen ancak eğitim ve toplum ilişkilerini ele alması bakımından sosyolojisi kapsamında değerlendirilebilecek olanlar ise bu başlık altında ele alınacak şekilde sınıflandırılmıştır. Birden fazla başlık altında değerlendirilebileceği düşünülen tezler, her iki başlık altında da belirtilmiştir.

Her iki araştırmacı tarafından yapılan incelemeler karşılaştırılarak, eğitim sosyolojisi kapsamında ele alınması uygun bulunan tezler belirlenmiştir. İki ayrı uzman görüşünün de alınması sonucunda, 83 doktora tezi eğitim sosyolojisi kapsamında değerlendirilebilir bulunmuştur.

3. Aşamada; detaylı değerlendirme kapsamına alınacak olan tezlerden Ulusal Tez Merkezi’nde tam metinlerine ulaşılabilenler (n=26) araştırmacılar tarafından düzenlenen “Tez İnceleme Formu”; tam metinlerine ulaşamayan

tezler (n=57) ise sistemde yer alan özet metinlerine ulaşılarak, araştırmacılar tarafından düzenlenen “Tez Özeti İnceleme Formu” aracılığıyla “araştırma konusu, araştırma modeli, başlık, amaç, alt amaçlar, ölçme aracı, evren ve örneklem, veri analiz yöntemi, sonuç ve öneriler” açısından incelenmiştir.

3. BULGULAR VE YORUM

1. Araştırmada yanıt aranan ilk soru “Eğitim sosyolojisi kapsamındaki EYTPE doktora tezlerinde hangi konular daha çok ele alınmıştır?” olarak belirlenmiştir. Bu soruya yanıt vermek amacıyla, verilerin elde edilmesi aşamasında oluşturulan konu başlıkları altında yer alan tezlere ait frekans ve % değerleri Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Eğitim sosyolojisi kapsamındaki EYTPE doktora tezlerinde ele alınan konular

Tez konusu:	Tam metin (n=26)	Özet metin (n=57)	Toplam (n=83)	
	f	f	f	%
1. Birey, sosyalleşme ve eğitim	4	11	15	11
2. Okulun toplumsal görevi	15	22	37	28
3. Okulun toplumu bütünleştirme ve meşrulaştırma görevi	8	21	29	22
4. Okulun sosyal yapısı	6	16	22	17
5. Sosyal yapı ve sosyal hareketlilik	5	15	20	15
6. Diğer	4	6	10	8

Eğitim sosyolojisi kapsamındaki EYTPE doktora tezlerinde ele alınan konular eğitim sosyolojisi kapsamında sınıflandırıldığında, tezlerin en çok “okulun toplumsal görevi” (f=37, %=28) konu başlığı altında toplanabileceği, bunu ise “okulun toplumu bütünleştirme ve meşrulaştırma görevi” (f=29, %22) konu başlığı altındaki tezlerin izlediği görülmektedir. Belirlenen kategoriler altında yer almamasına rağmen, eğitim sosyolojisi kapsamında değerlendirilmesi mümkün olan tezlerin (f=10, %= 8) ise en düşük orana sahip olduğu görülmektedir.

Buna göre, eğitim yöneticilerinin sosyolojik kapsamlı tezlerinin daha çok “okulun toplumsal görevi kapsamında incelenen eğitimin ekonomik görevleri, eğitim politikaları, toplumsal değişim aracı olarak eğitimin işlevi gibi konuları ve “okulun toplumu bütünleştirme ve meşrulaştırma görevi” başlığı

altında incelenen, okul ve sanayi toplumu, okul- meslek ilişkileri, eşitsizlikler ve demokrasi gibi kavramları içeren tezlerden oluştuğu söylenebilir. Bu bağlamda ilgili başlıklar altında sınıflandırılan tezler de göz önünde bulundurulduğunda, daha çok eğitim politikaları, eğitim planlaması ve eğitim ekonomisi konularında yapılan tezlerin, eğitim sosyolojisi kapsamında da değerlendirilebilecek araştırma sonuçları ortaya koyduğu söylenebilir.

2. Araştırmada yanıt aranan ikinci soru “Eğitim sosyolojisi kapsamındaki EYTPE doktora tezlerinde hangi araştırma modelleri tercih edilmiştir?” olarak belirlenmiştir. Tezlerde tercih edilen araştırma modellerine ait frekans ve % değerleri Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Eğitim sosyolojisi kapsamındaki EYTPE doktora tezlerinde tercih edilen araştırma modelleri

Araştırma modeli:	Tam metin (n=26)	Özet metin (n=57)	Toplam (n=83)	
	f	f	f	%
1. Betimsel	22	57	79	95
2. Deneysel	2	-	2	2.5
3. Betimsel + Deneysel	2	-	2	2.5
4. Kuramsal	-	-	-	-

Eğitim sosyolojisi kapsamındaki EYTPE doktora tezlerinde hangi araştırma modellerinin tercih edildiğine ilişkin dağılım incelendiğinde, neredeyse tamamında (f= 79, %=95) betimsel modelin kullanıldığı; deneysel (f=2, %= 2.5) ve betimsel ve deneysel modellerin birlikte kullanıldığı (f=2, %= 2.5) tez sayısının oldukça düşük olduğu; kuramsal modele dayalı ise hiç tez çalışmasının yapılmamış olduğu görülmektedir. Hoy ve Miskel (2010: 6) kuram ve uygulamanın, kuramın uygulayıcılar için bir referans sistemi sağlaması, kuram kullanmanın uygulamada olaylar için genel bir çözüm modeli sunması ve kuramın karar vermeyi yönlendirmesi şeklinde üç yönden doğrudan bağlantılı olduğunu belirtmektedir. Buna göre incelenen doktora tezlerinin, daha çok var olan durumu betimlemeyi amaçladığı, ancak eğitim sosyolojisi kapsamındaki sorunların çözümüne referans olabilecek yeni kuramlar geliştirme, genel çözüm yolları sunma ve karar vermeyi doğrudan etkileyecek olan kuramsal temeller oluşturma yönünde eksik kaldığı söylenebilir.

3. Araştırmada yanıt aranan üçüncü soru “Eğitim sosyolojisi kapsamındaki EYTPE doktora tez başlıklarının amaca uygunluğu nedir?” olarak belirlen-

miştir. Başlıkların amaca uygunluğuna ait frekans ve % değerleri Tablo 3'de verilmiştir.

Tablo 3. Eğitim sosyolojisi kapsamındaki EYTPE doktora tez başlıklarının amaca uygunluğu

Başlıkta;	Tam metin (n=26)		Özet metin (n=57)		Toplam (n=83)			
	Evet	Hayır	Evet	Hayır	Evet		Hayır	
	f	f	f	f	f	%	f	%
Tezin amacı kısaca ifade edilmiş	16	10	45	12	61	73	22	27

Eğitim sosyolojisi kapsamındaki EYTPE doktora tez başlıklarının amaca uygunluğu incelendiğinde, tezlerin büyük kısmının başlığının (f=61, %=73) tezin amacını kısaca ifade eder biçimde koyulduğu görülmektedir. Tez başlığının, okuyucu ve araştırmacıların teze ulaşmasındaki önemli araçlardan biri olduğu düşünülürse, konulan tez başlıklarının bu bağlamda çoğunlukla araştırmayı iyi tanımladığı söylenebilir.

4. Araştırmada yanıt aranan dördüncü soru “Eğitim sosyolojisi kapsamındaki EYTPE doktora tezlerinde amaç ve alt amaçlar ortaya koyulmuş mudur? olarak belirlenmiştir. Tezlerin amaç ve alt amaçlar kapsamında incelenmesine ait frekans ve % değerleri Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4. Eğitim sosyolojisi kapsamındaki EYTPE doktora tezlerinde amaç ve alt amaçları

Tezin;	Tam metin (n=26)		Özet metin (n=57)		Toplam (n=83)			
	Evet	Hayır	Evet	Hayır	Evet		Hayır	
	f	f	f	f	f	%	f	%
1. Amacı belirtilmiş	26	-	50	7	76	92	7	8
2. Amaç ifadesi değişkenleri belirtiyor	8	18	29	28	37	45	46	55
3. Alt amaçları belirtilmiş	24	2	21	36	45	54	38	46

Eğitim sosyolojisi kapsamındaki EYTPE doktora tezlerinde araştırma amacının belirtilme durumu incelendiğinde, büyük kısmında amaçların yer aldığı (f=76,%92) görülmektedir. Amaç belirtilmeyen tezlerin özet metinler

kapsamında değerlendirilmiş olması, bahsi geçen özetlerde araştırma amacının açık biçimde ortaya koyulmadığının bir göstergesi olarak sayılabilir.

Tezlerde araştırmaya ait amaç ifadesinin, araştırmaya ait değişkenleri daha çok belirtmediği (f=46, %55) görülmekle birlikte alt amaçların daha büyük çoğunlukla araştırma içerisinde yer aldığı görülmektedir (f=45, %=54). Amaç ifadesinin araştırma değişkenlerini belirtilmediği tezlerin daha çok özet metinler kapsamında değerlendirilen tezlerden oluşması (f=36), bahsi geçen özetlerde araştırma amacının ortaya koyulmasında, araştırmaya ait değişkenlerin belirtilmediğini göstermektedir.

5. Araştırmada yanıt aranan beşinci soru “Eğitim sosyolojisi kapsamındaki EYTPE doktora tezlerinde hangi araştırma yöntemleri tercih edilmiştir?” olarak belirlenmiştir. Tezlerde tercih edilen araştırma modellerine ait frekans ve % değerleri Tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5. Eğitim sosyolojisi kapsamındaki EYTPE doktora tezlerinde tercih edilen araştırma yöntemleri

Tezin araştırma yöntemi:	Tam metin (n=26)	Özet metin (n=57)	Toplam (n=83)	
	f	f	f	%
1. Nicel	9	41	50	60
2. Nitel	10	9	19	23
3. Karma	7	7	14	17

Eğitim sosyolojisi kapsamındaki EYTPE doktora tezlerinde tercih edilen araştırma yöntemleri incelendiğinde, en çok nicel yöntemin kullanıldığı (f=50, %60), bunu ise nitel araştırma yöntemlerinin (f=19, %23) izlediği görülmektedir. Karma yöntem kullanımı ise en düşük orana (f=14, %=17) sahiptir.

Benzer bir bulguya Aydın, vd., (2010: 44) tarafından Türkiye’deki hakemli dergilerde yayınlanan eğitim yönetimi makalelerinin incelendiği çalışmada da ulaşılmıştır. Aydın, vd., (2010: 47) Türkiye’de araştırmaların daha çok nicel yöntemle (% 61,0) yapıldığını, son beş yılda yürütülen 154 çalışmanın 94’ünün nicel, 60’ının nitel çalışma olduğu sonucuna ulaşmıştır. Türkiye’de kullanılan araştırma yöntemlerinin tersine, yurt dışında çalışmaların büyük bir çoğunluğunun nitel yöntemlerle (% 81,7) yapıldığını belirten Aydın, vd., (2010: 50) Türkiye’de pek yer verilmeyen nicel ve nitel yöntemlerin birlikte kullanıldığı karma çalışmaların ise yurtdışında azımsanmayacak oranda kullanıldığına da dikkat çekmektedir.

6. Araştırmada yanıt aranan altıncı soru “Eğitim sosyolojisi kapsamındaki EYTPE doktora tezlerinde hangi veri toplama araçları tercih edilmiştir?” ola-

rak belirlenmiştir. Tezlerde tercih edilen veri toplama araçlarına ait frekans ve % değerleri Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6. Eğitim sosyolojisi kapsamındaki EYTPE doktora tezlerinde tercih edilen veri toplama araçları

Tezin veri toplama aracının türü:	Tam metin (n=26)	Özet metin (n=57)	Toplam (n=83)	
	f	f	f	%
1. Gözlem formu	2	-	2	2
2. Anket-ölçek	19	36	55	45
3. Doküman	10	12	22	18
4. Görüşme formu	8	11	19	16
8. Birden fazla türde veri toplama aracı türü kullanılmış	13	8	21	17
9. Veri toplama aracı belirtilmemiş/ anlaşılamayan	-	2	2	2

Eğitim sosyolojisi kapsamındaki EYTPE doktora tezlerinde tercih edilen veri toplama araçları incelendiğinde, en çok anket-ölçek tipinde (f=55, %45) veri toplama araçlarının kullanıldığı görülmektedir. En az kullanılan araç ise gözlem formu (f=2, %=2) olarak belirlenmiştir. Birden fazla farklı türde veri toplama aracı kullanılan tezlerin oranı ise %=17 (f=21) olarak belirlenmiştir.

7. Araştırmada yanıt aranan yedinci soru “Eğitim sosyolojisi kapsamındaki EYTPE doktora tezlerinde kullanılan veri toplama araçlarının geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarına yer verilmiş midir?” olarak belirlenmiştir. Tezlerde tercih edilen veri toplama araçlarına ait frekans ve % değerleri Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7. Eğitim sosyolojisi kapsamındaki EYTPE doktora tezlerinde kullanılan veri toplama araçlarının geçerlik ve güvenilirlik analizlerine ilişkin bulgular

Tezlerde:	Tam metin (n=26)	Özet metin (n=57)	Toplam (n=83)	
	f	f	f	%
1. Geçerliğe ilişkin bilgi var	18	10	28	34
2. Geçerliğe ilişkin bilgi yok	2	47	49	59
3. Geçerlik gerektirecek bir araç kullanılmamış	6	-	6	7
4. Güvenirlığe ilişkin bilgi var	12	10	22	27
5. Güvenirlığe ilişkin bilgi yok	8	47	55	66
6. Güvenirlik gerektirecek bir araç kullanılmamış	6	-	6	7

Eğitim sosyolojisi kapsamındaki EYTPE doktora tezlerinde kullanılan veri toplama araçlarının geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları incelendiğinde, tezlerin büyük çoğunluğunda geçerlik çalışmalarına ilişkin bilgi bulunmadığı (f=49, %=59) görülmektedir. Ancak bahsedilen oranın daha çok özet metinlerde geçerlik çalışmalarının yer almaması (f=47) sonucunda ortaya çıktığı düşünülmektedir.

Tezlerde kullanılan veri toplama araçlarının güvenilirlik çalışmaları incelendiğinde, tezlerde büyük oranda (f=55, 5=66) güvenilirlik çalışmalarına ulaşılmadığı, ancak bu durumun daha çok özet metinler kapsamında değerlendirilen tezlerde güvenirlığe ilişkin bilgi verilmemesinden (f=47) kaynaklandığı düşünülmektedir.

8. Araştırmada yanıt aranan sekizinci soru “Eğitim sosyolojisi kapsamındaki EYTPE doktora tezlerinde evren ve örneklem seçiminin özellikleri nelerdir?” olarak belirlenmiştir. Tezlerdeki evren ve örneklem seçiminin özelliklerine ait frekans ve % değerleri Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8. Eğitim sosyolojisi kapsamındaki EYTPE doktora tezlerinde evren ve örneklem özellikleri

Tezde:	Tam metin (n=26)	Özet metin (n=57)	Toplam (n=83)	
	f	f	f	%
1. Evren ve özellikleri belirtilmiş	19	24	43	52
2. Evren ve özellikleri belirtilmemiş ve araştırmadan da anlaşılabilen	-	21	21	25
3. Evren belirtilmemiş, ancak araştırmadan anlaşılabilir	1	3	4	5
4. Evren üzerinde çalışılmamış	6	9	15	18
5. Örneklem ve özellikleri belirtilmiş	18	26	44	53
6. Örneklem ve özellikleri belirtilmemiş ve araştırmadan anlaşılabilen	1	10	11	13
7. Örneklem belirtilmemiş, ancak araştırmadan anlaşılabilir	2	7	9	11
8. Örneklem üzerinde çalışılmamış	5	14	19	23

Eğitim sosyolojisi kapsamındaki EYTPE doktora tezlerinde evren ve örneklem seçiminin özellikleri incelendiğinde, tezlerin %57'sinde (f=47) örneklem hakkında bilgiye ulaşılabilirken, %25 oranındaki tezin evren özellikleri belirtilmemekle birlikte, araştırmadan da hangi evren üzerinde çalışıldığının belirlenmesi mümkün olmamıştır. Ancak burada da daha çok özet metinlerde evrene ilişkin açıklamanın yer alması göze çarpmaktadır. Örneklem seçimi incelendiğinde ise, tezlerin %64'ünde örneklem seçimine ilişkin bilgilere ulaşılabilmektedir.

9. Araştırmada yanıt aranan dokuzuncu soru "Eğitim sosyolojisi kapsamındaki EYTPE doktora tezlerinde hangi veri analizi yöntemleri kullanılmıştır?" olarak belirlenmiştir. Tezlerde kullanılan veri analizi yöntemlerine ait frekans ve % değerleri Tablo 9'da verilmiştir.

Tablo 9. Eğitim sosyolojisi kapsamındaki EYTPE doktora tezlerinde kullanılan veri analizi yöntemleri

Tezde:	Tam metin (n=26)	Özet metin (n=57)	Toplam (n=83)	
	f	f	f	%
1. Nicel – betimsel (f, %, grafik)	23	24	47	57
2. Nicel – kestirimsel (korelasyon, t-testi, anova, ancova, manova, mancova, faktör analizi, regresyon, non-parametrik, yapısal eşitlik)	15	30	45	54
3. Nitel (içerik analizi, betimsel analiz, görüşme)	12	8	20	24
4. Birden çok veri analizi yöntemi kullanılan	24	19	43	52
5. Analiz yöntemi belirtilmeyen	-	14	14	17

Eğitim sosyolojisi kapsamındaki EYTPE doktora tezlerinde kullanılan veri analizi yöntemleri incelendiğinde, en çok nicel analiz yöntemlerinden betimsel olanlar (f=47, %57) tercih edilmiş, bunu nicel analiz yöntemlerinden kestirimsel olanlar takip etmiştir (f=45, %54). Nitel araştırma yöntemlerinin (f=20, %24), nicel araştırma yöntemlerinden daha az kullanıldığı görülmüştür. Tezlerin yarısından fazlasında ise (f=52, %52) nicel-betimsel ve/veya nicel-kestirimsel ve/veya nitel veri analizi yöntemlerinin bir arada kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır.

10. Araştırmada yanıt aranan onuncu soru “Eğitim sosyolojisi kapsamındaki EYTPE doktora tezlerinde sonuç ve öneriler kısımlarının özellikleri nelerdir?” olarak belirlenmiştir. Tezlerin sonuç ve öneriler kısımlarının özelliklerine ait frekans ve % değerleri Tablo 10’da verilmiştir.

Tablo 10. Eğitim sosyolojisi kapsamındaki EYTPE doktora tezlerinin sonuç ve öneriler kısımlarının özellikleri

Tezde:	Tam metin (n=26)		Özet metin (n=57)		Toplam (n=83)			
	Evet	Hayır	Evet	Hayır	Evet		Hayır	
	f	f	f	f	f	%	f	%
1. Sonuç bölümü var	26	-	57	-	83	100	-	-
2. Öneriler bölümü var	26	-	17	40	43	52	40	48

Eğitim sosyolojisi kapsamındaki EYTPE doktora tezlerinde yer alan sonuç ve öneriler kısımlarının özellikleri incelendiğinde, tezlerin tamamında sonuç bölümünün yer aldığı görülmektedir. Ancak öneriler bölümü tam metin kapsamında incelenenlerin tamamında yer alırken, özet metin kapsamında incelenen tezlerin büyük çoğunluğunun (f=40) öneriler kısımlarını içermemesi nedeniyle, tüm tezler birlikte ele alındığında, öneriler bölümüne ulaşılabilen %52'lik bir oran söz konusu olmaktadır. Buna göre alanda yazılan EYTPE tezlerinin sonuç ve öneriler kısımları içermekle birlikte, tezlerin öneriler bölümüne ulaşma konusunda özet metinlerde sıkıntı yaşandığı söylenebilir.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Türkiye'deki Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi Anabilim Dallarında tamamlanan doktora tezlerinin eğitim sosyolojisi kapsamında incelenmesini amaçlayan bu çalışmada, 1986-2010 yılları arasında tamamlanan doktora tezleri incelenmiştir. İncelenen 340 tezdən 83'ü eğitim sosyolojisi kapsamında değerlendirilebilir bulunmuştur. Buna göre eğitim yönetimi alanında yapılan doktora çalışmalarının yaklaşık %25'inin eğitim yönetimini toplumbilim çerçevesinde ele aldığı söylenebilir. Eğitim sosyolojisi kapsamında incelenen bu tezlerin daha çok eğitim politikası ve eğitim planlaması kapsamında değerlendirilebilecek olan tezler olması, eğitim sisteminin düzenlenmesi ve eğitim politikalarının belirlenmesi amacıyla hazırlanan çalışmalarda eğitim sosyolojisinin ve toplumbilimin önemli bir yere sahip olduğunu göstermektedir denilebilir.

Üniversitelerin en önemli bilgi üretme ve yayma araçlarından birisinin de lisansüstü tezler olduğu düşünüldüğünde, lisansüstü eğitim aracılığıyla hem bilgi aktarımının gerçekleştiği hem de yazılan tezler ile bir araştırma geleneği oluştuğu söylenebilir (Arı, vd., 2009: 22, Aydın ve Uysal, 2014: 179). Örgüt ve yönetim bilimi alanındaki araştırmaların genel eğilimi incelendiğinde, 1970'lerin ortasından itibaren, alanda gözle görülür bir paradigmatik

dönüşümün başladığı ve örgüt ve yönetim kuramcılarının pozitivist/akılcı paradigmaya savaş açtıkları görülmektedir. Değişimin en temelinde, yöntem konusundaki değişimden bahsetmek mümkündür. Araştırmacıların nicel ve istatistiki yöntemleri tercih etmek yerine durum çalışmaları ve niteliksel araştırmaya daha çok önem verdikleri görülmektedir (Şimşek, 1994; 87). Ancak eğitim sosyolojisi kapsamında incelenen EYTPE doktora tezlerin yöntem kısmı incelendiğinde, daha çok nicel yöntemin tercih edildiği göze çarpmaktadır. Bundan hareketle araştırmaların daha çok bulguları sayısallaştırma eğiliminde olduğu söylenebilir. Bunun yanı sıra eğitim sosyolojisi kapsamında incelenen EYTPE doktora tezlerinde eğitim sosyolojisinde kullanılan araştırma yöntemlerinden olan araştırmacının eğitim olgusuna bizzat katılarak doğrudan gözlem yapması, belirli bir toplumsal grup veya kurum hakkında tasviri bilgi toplama ve değerlendirme olarak tanımlanabilecek olan örnek olay araştırması ve eğitim problemlerinin çözümünde teorik modeller önerme ve deneme (Ergün, 1995: 92) yöntemlerinin neredeyse hiç kullanılmadığı görülmektedir. Oysaki eğitim sosyolojisi kapsamında ele alınabilecek konulara örnek verilebilecek olan örgüt kültürü üzerinde çalışacak bir araştırmacının gözlem ve görüşme gibi niteliksel yöntemler kullanarak ve görüneni değil altta yatan sebepleri ortaya çıkarması gerekmektedir (Şimşek, 1994: 94). Eğitim sosyolojisi kapsamında incelenen doktora tezlerinin neredeyse yarısında veri toplama aracı olarak ölçek ve anket kullanılması, buna karşın doğrudan gözleme neredeyse hiç yer verilmemesi, nitel araştırma veri toplama araçlarından olan görüşme formlarının kullanım oranlarının düşük olması da, incelenen tezlerde nicel araştırma yöntemlerini daha fazla tercih edildiğinin bir göstergesi olarak sayılabilir (Aydın ve Uysal, 2014: 192).

Toplumbilimsel olayların açıklanmasında sayısal verilerin yanı sıra, verileri daha derinlemesine inceleme olanağı sağlayacak olan nicel ve nitel araştırma yöntemlerinin bir arada kullanıldığı karma yöntemin tercih edilmesi, örnek olay araştırmalarına ve gözlem sonuçlarına da yer verilmesi özellikle bu kapsamda yapılacak olan tezleri daha zengin bir içeriğe kavuşturacaktır denilebilir.

Eğitim sosyolojisi kapsamındaki EYTPE doktora tezlerinde hangi araştırma modellerinin tercih edildiğine ilişkin dağılım incelendiğinde eğitim yönetimi alanında yapılan tezlerin büyük çoğunlukla var olan durumu ortaya koymayı amaçlayan, hipotezleri test eden araştırma modellerine dayandığı (Aydın ve Uysal, 2014: 194); ancak kuram test etme ve oluşturma ile bir uygulama sonucunda ortaya çıkan etkileri veya uygulamaya ilişkin neden-sonuç ilişkilerini belirlemeye yönelik araştırma modellerinin çok az sayıda kullanıldığı görülmektedir. Bu bağlamda yapılan tezlerin, özellikle eğitim politikalarının belirlenmesinde ve eğitim planlamalarının yapılmasında sağlam temeller oluş-

turmak açısından oldukça önem arz ettiği düşünülen kuramsal ve deneysel bilgilerin ortaya koyulması hususunun geri planda kaldığı söylenebilir.

Eğitim sosyolojisi kapsamında incelenen özet metinlerin büyük kısmında amaç ve alt amaçların açık biçimde ortaya koyulmadığı, tezlerde kullanılan veri toplama araçlarının geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarına yer verilmediği, evren ve örneklem seçimine ve araştırmanın sonuç ve öneriler kısımlarına yer verilmediği görülmektedir. Oysa özet çalışmanın küçültülmüş bir biçimi olarak tasarlanmalı ve çalışmanın ana kısımlarının her birinin kısa bir özetini içermelidir. İyi hazırlanmış bir özet, okuyucunun dokümanın içeriğini kısa zamanda belirlemesine ve bütünüyle okuyup okumamaya karar vermesine olanak sağlar (Day, 2000: 148) Bu açıdan Ulusal Tez Merkezinde yer alan özet metinlerinin araştırmacıların mevcut tezleri inceleyebilme konusundaki önemi düşünüldüğünde, hazırlanan tez özetlerinin tezleri daha kapsamlı biçimde ele alması gerekliliği de göze çarpmaktadır.

Erol, E. ve Tüzel, E. (2015). [Extended Abstract] sociological evaluation of the dissertations completed in educational administration graduate programmes. *Turkish Journal of Sociology*, 2015/1, 3/30, 297-316.

EXTENDED ABSTRACT

Sociological Evaluation of the Dissertations Completed in Educational Administration Graduate Programmes

Evrım Erol* ve Emel Tüzel**

Introduction

It may be mentioned that in Turkey, the coverage of the graduate programs is in a framework that is trying to understand the area in-depth as a result of theoretical information that belongs to the field of educational administration is often given by the programs opened with graduate level. However, this case causes the work area of educational administration to be alienated to the other social sciences such as “philosophy, psychology, anthropology, sociology and linguistics that could provide theoretical basis” (Beycioğlu and Dönmez, 2006: 330). It is seen that Turkey is faced with a series of problems in the fields of social, economic, political and education while entering the 21st century. Therefore, it is very important that educational administrators have the competence to understand the current issues related to the education and to bring solutions by interpreting.

Therefore; this study that is evaluated in the scope of education sociology of the completed theses in the years 1986-2011 in the doctoral programs in Turkey in the Department of Educational Administration, Supervision, Planning and Economy (DEASPE) is thought to be important from the point of demonstrating the relationship between educational administration and sociology of education in Turkey and determining the location of educational administrators in sociological research. In addition, it can also be mentioned that this study's assistant role to help to determine the PhD theses of the sociology of education that have been made in the faculties and institutes outside the sociology department in Turkey.

Method:

Document analysis technique was used in this research that has been configured according to qualitative research methods. While obtaining data;

In first step; The doctoral theses that are registered in the National Thesis Center for Educational Administration, Supervision, Planning and Econo-

* Asst. Prof., Dumlupınar Üniversitesi, Faculty of Education, evrim.erol@dpu.edu.tr

** Asst. Prof., Gaziosmanpaşa Üniversitesi, emel.tuzel@gop.edu.tr

mics program list was created. An evaluation form that includes 340 theses' identification tag information and abstracts was created.

In second step; The topics and content that can be considered under the sociology of education were determined by the classification and content made by Ergün (1997) and Tezcan (1993) were taken as a basis and then theses' identification tag information and abstracts were investigated in accordance with these topics determined. These topics are: (1) the individual, socialization and education. (2) The social mission of the school (3) School's task of integrating and legitimizing society. (4) The social structure of the school. (5) Social structure and social mobility. (6) Other: Those are not considered under the terms of the first five items but are considered in terms of addressing the education and community relations are classified as will be discussed under this heading. Theses which are considered to be evaluated under more than one heading is listed under both headings. By comparing the investigations made by both two researchers, the theses addressing the scope of sociology of education has been determined. After obtaining the opinion of two experts, 83 doctoral theses were found to be evaluated within the scope of sociology of education.

In third step; Theses which are included in a detailed evaluation and accessible to the full text in the National Thesis Center (n=26) are analyzed with "Thesis Review Form" organized by the researchers; those not accessible to full-text (n=57) are reached to the abstracts contained in the system are analyzed with "Thesis Abstract Review Form" organized by the researchers in terms of "research subject, research model, title, objectives, sub-objectives, measuring tool, universe and sample, data analysis method, conclusions and recommendations".

Findings:

The findings obtained in the study are:

1. It was established that educational administrators' sociological comprehensive theses consist of theses including much more concepts such as "the school's economic tasks examined by social mission of education, educational policies, the function of education as a social change agent and school's role of integrating and legitimizing society". In this context, it can be said that the theses made in issues of more educational policies, educational planning and educational economic, reveal the results that can be evaluated in terms of sociology of education.
2. When looked at the research models used in this theses, it is seen that descriptive model was used in almost all; the number of theses used a combination of descriptive and experimental models is quite low; any

of the thesis based on the theoretical model. Accordingly, it can be said that the examined doctoral theses aimed more to describe the existing condition, but they are missing for developing new theories reference to the solution of problems within the scope of sociology of education, offering general solutions and establishing theoretical foundations that will directly affect decision-making.

3. It is seen that the titles of the theses are analyzed relevant to the purpose and in most of the theses the titles are set in a format that briefly refers to the purpose.
4. While analyzing the status of the research purpose mentioned in the theses it is seen that the purposes are taken part in most of the theses.
5. When the preferred research methods of the theses are analyzed, it is seen that quantitative method is used most, followed by qualitative research methods. The use of mixed method has the lowest ratio.
6. When the preferred data collection tools of the theses are analyzed, it is seen that survey-scale type data collection tools are used most.
7. When the studies of validity and reliability of the data collection tools used in the theses, it is seen that there is no information on the validity studies in the majority of the theses. However, the mentioned ratio is thought to be occurred as a result of not taking place of validity studies in abstracts.
8. When the characteristics of the universe and the sample selection in theses are examined, in 57% of the thesis (n=47) information is available about the sample, although not specifying the universe features of the thesis at the rate of 25%, it was not possible to determine whether acted upon which the universe in research. However, here not taking place of the information about the universe in the abstracts stands out.
9. When the data analysis methods used in this thesis are examined, descriptive ones from the quantitative analysis method were preferred mostly, it was followed by the predictive ones from the quantitative analysis. It was seen that qualitative research methods were used less than quantitative research methods.
10. When the features of the conclusions and recommendations part of the theses are examined, it is seen that the conclusion part takes place in all of the theses. However, while all of those examined in the context of the full text recommendation part takes place in the majority of the theses, it is seen that recommendation part does not take place in the theses those are examined in the context of abstract.

Conclusion and Recommendations:

In this study which is aimed to examine the completed doctoral theses in the Department of Educational Administration, Supervision, Planning and Economy in Turkey within the scope of the educational sociology, the completed doctoral theses between the years 1986-2010 were analyzed. 83 of 340 theses have been assessed under the review of the sociology of education. Accordingly, approximately 25% of the doctoral studies made in the educational administration field can be said that they discussed the educational administration in the framework of sociology. Since the theses which are evaluated within the scope of the sociology of education are the theses that can be evaluated within the scope of educational policy and educational planning, it can be said that educational sociology and sociology has an important place in the studies that prepared for the aim of regulation of the educational system and determination of educational policies.

When the methods parts of the theses are examined, it is observed that more quantitative methods are preferred. From this point, it can be said that much of the researches trend the findings digitizing. In addition, in the examined theses, it is seen that almost no use of the case study that is used in the research methods in sociology of education and proposing theoretical models and trial in the solution of the educational problems (Ergün, 1995). However, a researcher who will work on organizational culture, which may be an example of issues in the scope of sociology of education, must figure out not the apparent but the causes that lie behind by using the qualitative methods such as observation and interview (Şimşek, 1994). In the description of the sociological events preferring the method that is the mixed of quantitative and qualitative research methods, which will provide more in-depth analysis the data as well as numerical data, also including the case study researches and observation results especially will restore the theses to the richer content.

When the distribution of the models used in the theses, it is seen that the models are the vast majority of which aims to reveal the existing status, testing the hypothesis; but the models used to determine theory testing and creation and resultant effects or the cause-effect relationships related to the application are in a very small number. The theses made in this regard can be said that they are especially evident in the determination of educational policies and educational planning in terms of creating a well-ground, remains in the background while presenting the theoretical and experimental information.

Key words: Department of Educational Administration, Supervision, Planning and Economy, sociology of education, PhD theses.

Kaynakça | References

Arı, G. S., Armutlu, C., Tosunoğlu, N. G. ve Toy, B. Y. (2009). Nicel araştırmalarda metodoloji sorunları: Yüksek lisans tezleri üzerine bir araştırma, *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 64(4), 15-37.

Aydın, A., Erdağ, C., ve Sarier, Y. (2010). Eğitim yönetimi alanında yayınlanan makalelerin konu, yöntem ve sonuçlar açısından karşılaştırılması. *Eurasian Journal of Educational Research*. Bahar (39), 37-58.

Aydın, A. ve Uysal Ş. (2014). Türkiye’de ve yurt dışında eğitim yönetimi alanında yapılan doktora tezlerinin konu, yöntem ve sonuçlar açısından değerlendirilmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(1), 177-201.

Beycioğlu, K. ve Dönmez, B. (2006). Eğitim yönetiminde kuramsal bilginin üretimine ve uygulanmasına ilişkin bir değerlendirme. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, (47), 317-342.

Day, R. A. (2000). Bilimsel bir makale nasıl yazılır ve yayımlanır? (Çev. Gülay Aşkar Altay). Ankara: TÜBİTAK Yayınları.

Ergün, M. (1995). *Eğitim sosyolojisi*. (10. 01. 2012 tarihinde <http://www.egitim.aku.edu.tr/egsos.pdf> adresinden alınmıştır.)

Hoy, W. K. ve Miskel, C.G. (2010). *Eğitim yönetimi: Teori, araştırma ve uygulama*. (Çeviri Ed. Selahattin Turan). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Karasar, N. (2004). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Nobel Yayın Dağıtım: Ankara.

Şimşek, H. (1994). *Positivism ötesi paradigmatik dönüşüm ve eğitim yönetiminde kuram ve uygulamada yeni yaklaşımlar*. (30.03.2012 tarihinde <http://www.hasansimsek.net/> adresinden alınmıştır.)

Şişman, M. ve Turan, S. (2004). Dünyada eğitim yöneticilerinin yetiştirilmesine ilişkin başlıca yönelimler ve Türkiye için çıkarılabilecek bazı sonuçlar. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(1), 13-26.

Tezcan, M. (1993). *Eğitim sosyolojisinde çağdaş kuramlar ve Türkiye*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları.

Turan, S. ve Şişman, M. (2000). Okul yöneticileri için standartlar: Eğitim yöneticilerinin bilgi temelleri üzerine düşünceler. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(4), 68-87.

Varış, F. (1972). Türkiye’de lisans-üstü eğitim ”Pozitif bilimlerin temel ve uygulamalı alanlarında”. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 5(1), 51-74.